

De lobbycratie in Nederland is opeens heel zichtbaar: zo spekken rijke financiers de campagnekas van de VVD

Door [Menno Tamminga](#) - 25 oktober 2023

Geplaatst in [Dilan Yeşilgöz](#) - [Lobbycratie](#) - [Tweede-Kamerverkiezingen](#) - [VVD](#)

Wat zijn de ingrediënten van een geslaagde verkiezingscampagne? Een aansprekende kandidaat, een puik programma, een goeie organisatie en geld, zegt een Amerikaanse campagnewijsheid. En zonder het geld, kun je de eerste drie ook wel vergeten.

Politiek en verkiezingen draaien om geld. Ook in Nederland. Decennia was de wetgeving over giften aan partijen belabberd, alsof politici iets geheim wilden houden. Maar de duidelijkheid is er gekomen, niet alleen als de verkiezingen al voorbij zijn, maar nu ook tijdens de campagne.

Waarom is geld belangrijk? Vastgoedbelegger Cor van Zadelhoff, een prominente fondsenwerver voor de VVD, vatte het vorige maand tegenover *Quote* zo samen. Lijsttrekker Dilan Yeşilgöz is nog niet zo bekend als haar politieke tegenstanders. 'Dus moet er een goede campagne worden gevoerd, en dat wil je niet moeten beknibbelen. Nu is er geld voor reclame op de sociale media, op billboards, maar ook gewoon voor simpele advertenties. En ja, dat zal zeker effect hebben.'

Ook veel grote giften voor de antikapitalistische SP

Dat kapitaal ertoe doet, had de antikapitalistische SP natuurlijk al vroeg in de smiezen. De partij is dankzij de verplichte afdracht van gekozen functionarissen, zoals Tweede Kamerleden, altijd een rijke, zo niet de rijkste partij van Nederland geweest. Ook al staat de partij zwak in de peilingen, op de meest recente lijst van grote giften (meer dan 10.000 euro per persoon/bedrijf) staat de SP op nummer vier met 478.210,23 euro.

De lobbycratie in Nederland is opeens heel zichtbaar: zo spekken rijke financiers de campagnekas van de VVD

Nummer drie is D66 (512.798 euro), mede dankzij een gift van 100.000 van Rob Defares, oprichter van financieel handelshuis IMC. Op nummer twee staat GroenLinks/PvdA (563.457,22 euro), zo te zien dankzij giften van Kamerleden en andere politieke ambtsdragers.

En de nummer één? De VVD. Iets meer dan 1,5 miljoen euro. Bijna evenveel als GroenLinks/PvdA, D66 en SP samen. Wat valt op? De grote giften van ondernemers en investeerders. De openheid over deze giften (maximum is 100.000 euro) is aanzienlijk vergroot. Ook stichtingen die gelieerd zijn aan politieke partijen, zoals de Stichting Ondersteuning VVD Tweede Kamer Verkiezing maakt zijn grote gulle gevers nu openbaar.

'De verkiezingen zijn nog nooit zo belangrijk geweest als nu, met al die versplintering', zei Cor van Zadelhoff tegen *Quote*. Hij organiseerde een bijeenkomst, ondernemers en investeerders schoven aan, Dilan Yeşilgöz sprak hen toe en het geld kwam in beweging. Amerikaanser dan dit kun je fondsenwerving niet krijgen.

Wie zijn de geldschieters? Van Zadelhoff staat zelf, via zijn beleggingsmaatschappij, genoteerd voor 50.000 euro. Hij is een van de 22 personen en bedrijven die 50.000 euro of meer hebben gestort. Er staan bedrijven uit de bouw op, zoals Verwelius, maar ook verhuurbedrijf Boels en het levensmiddelenbedrijf Van den Tweelgroep, de supermarktfamilie Bun en horecaman Won Yip.

Maar wat het meeste opvalt is de samenklontering van investeerders, financiers en ondernemers die met zulke financiers werken. De overeenkomst is: ze komen uit de *private equity* financiering. Deze financiers kopen bedrijven, nemen het heft in handen, mikken op meer dan gemiddelde omzetgroei, hoge rendementen en zij betalen dat doorgaans door het bedrijf stevige schulden te laten maken. Ze halen het benodigde investeringsgeld op bij pensioenfondsen, verzekeraars en rijke personen, zoals geslaagde ondernemers. De Hema is een voorbeeld van een bedrijf waar *private equity*-financiers zich vergaloppeerden met te hoge schulden, winkelketen Action een voorbeeld van kolossaal succes.

Onder de VVD-financiers ook een huisvester van migranten

Onder de geldschieters uit het *private equity*-wereldje zijn Rob Thielen (Waterland *private equity*), Jan Dobber, Marcel Boekhoorn, Robert van der Wallen en Rolly van Rappard (CVC). Ook topman René Moos van sportschoolketen Basic-Fit die kon expanderen met geld van de Britse *private equity*-financier 3i Group staat op de donateurslijst.

De kapitale bijdragen van deze financiers zijn politiek relevant omdat *private equity* een serieus onderwerp is in Den Haag. Bij de laatste algemene politieke beschouwingen nam de Tweede Kamer een motie aan tegen *private equity* in de huisartsenzorg plus een motie voor het terugdringen van *private equity* bij voorzieningen die grotendeels collectief worden gefinancierd en bij familiebedrijven. Een van de indieners van de tweede was Pieter Omtzigt, leider van Nieuw Sociaal Contract.

Politiek nog wat brisanter is het onderwerp migratie. Het kabinet RutteVier viel erover. Op de VVD-

De lobbycratie in Nederland is opeens heel zichtbaar: zo spekken rijke financiers de campagnekas van de VVD

donateurslijst staat ook een vennootschap die is gelieerd aan Frank van Gool, topman van uitzendbureau Otto Work Force (Europees marktleider in internationale arbeidsbemiddeling) en ook actief in de huisvesting van arbeidsmigranten.

Serius geld en allemaal volkomen legaal

Zijn gift leidde twee weken geleden al tot een felle aanval van SP-Kamerlid Bart van Kent op VVD-woordvoerder Daan de Kort. Op beschuldigende toon zei van Kent, zelf goed voor een afdracht van 13.154,76 euro aan de SP-kas, dat Otto zich met de gift 'politiek ingekocht' had en 'dat er wel iets tegenover' zou staan. Van Kent leverde geen bewijs voor zijn stelling.

De schimpscheut van de SP legt wel de zwakke plek bloot van het grote giftenfestival bij Van Zadelhoff. De lobby van bedrijven, investeerders, topmanagers en VNO-NCW speelt zich doorgaans af in de politieke wandelgangen, in de achterkamertjes, buiten het zicht. Maar nu gebeurt er iets anders. Er gaat geen kennis of belangenbehartiging over tafel, zoals in de lobby, maar, geheel legaal overigens, serius geld. De lobbycratie in Nederland is opeens heel zichtbaar.

[Menno Tamminga](#) is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.

Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers. Doet u al mee? Doneren aan Wynia's Week kan [HIER](#). Hartelijk dank!